

Iwona Brzozowska

Katolicki Uniwersytet Lubelski Jana Pawła II

Prezydent Ronald Reagan: czy dobrze przysłużył się światu?

Ronald Reagan, 40. prezydent Stanów Zjednoczonych Ameryki Północnej w latach 1981-1989, obejmując urząd prezydenta miał jasną wizję swojej polityki wobec Ameryki i świata, ukształtowaną przez lata. Początkowo jego poglądy były bliskie demokratom, wspierał politycznie Franklina Delano Roosevelta. Jednak po II wojnie światowej zaczął wspierać partię republikańską. Gdy w styczniu 1981 roku, Ronald Regan rozpoczął swoją prezydenturę w Białym Domu, powiedział do jednego ze swoich doradców: „Moja koncepcja polityki amerykańskiej jest prosta wręcz prostacka. A jest taka: my wygrywamy oni przegrywają”. Te banalne pozornie słowa Regana, po ośmiu latach jego prezydentury zmieniły cały świat¹ odrzucając jarzmo komunizmu. Pokazał silną wolę i determinację w kryzysowym momencie, jakim była jego zdecydowana konfrontacja ze Związkiem Sowieckim.

Ronald Reagan z komunizmem zetknął się już w latach młodości, kiedy jako aktor, a później przewodniczący związku zawodowego aktorów pracował w Hollywood. Ideologia komunizmu próbowała przeniknąć środowisko aktorskie Hollywoodu. Agenci sowieccy infiltrowali i indoktrynowali Hollywood. Ich celem było opanowanie

¹ L. Pietrzak, *Człowiek, który zwyciężył Imperium Zła*, http://zakazanahistoria.nowyekran.pl/post/51553_czlowiek-ktory-zwyciezyl-imperium-zla [odczyt: 23 maja 2012].

wytwórni, w dalszej konsekwencji zawładnięcie masowym widzem. Filmowe produkcje Hollywoodu mogłyby stać się ideologiczną propagandą idei komunizmu². Ronald Reagan osobiście doświadczył szkodliwego działania od członków partii komunistycznej działającej w Hollywood (grożono nawet śmiercią jemu i jego rodzinie). Pod wpływem wydarzeń w Hollywood (masowe strajki i zamieszki wywołane przez komunistów), zagrożenie życia Ronalda Reagana i jego rodziny wpłynęły na niechęć i odrazę do komunizmu sowieckiego. Odtąd Ronald Reagan stał się obrońcą wolności i zaciekle antykomunistą.

Misja Reagana

Działalność polityczna Ronalda Reagana miała charakter misji, którą powierzył Reaganowi Bóg. Wiara w Boga kształtowała życie i sposób postępowania Ronalda Reagana jako człowieka i polityka, a także wpływała na osoby przebywające obok niego oraz decydująco wpłynęła na losy polityczne świata³. „[...] niemożliwe jest pełne zrozumienie Ronalda Reagana – w tym jego poczynań w czasie zimnej wojny – bez zrozumienia wpływu religii na jego myślenie”⁴. Swoje polityczne myślenie Ronald Reagan oparł między innymi na dziele Whittakera Chambersa „Witness”⁵. Ronald Reagan czytał bardzo wie-

² M. Bober, „Niet” prezydenta Reagana, w: „Nasz Dziennik”, nr 189 (4424), 14-15 sierpnia 2012 <http://www.naszdziennik.pl/wp/7254,niet-prezydenta-reagana.html>, [odczyt: 20 sierpnia 2014].

³ Zob. P. Kengor, *Ronald Regan, Duchowa biografia*, tłumaczenie: P. Musiewicz, Kraków 2004, s. 13.

⁴ Tamże, s. 12.

⁵ Whittaker Chambers, były agent GRU, który później został antykomunistą. Jego duchowa autobiografia „Witness” (Świadek), „opisującej osobiste doświadczenia konfliktu ateizmu z Bogiem”. W znacznym stopniu wywarła wpływ na Reagana i jego sposób walki z komunizmem: zob. P. Kengor, *Ronald Regan, Duchowa...*, dz. cyt., s. 105-120. Por. P. Schweizer, *Wojna Reagana*, przełożył: P. Amsterdamski, Warszawa 2004, s. 45.

le książek i to od wczesnej młodości. Interesował się ekonomią, historią i polityką, leninizmem i historią Rosji⁶.

17 maja 1981 roku na Uniwersytecie Notre Dame prezydent Ronald Reagan wygłosił najważniejsze przemówienie, które pokazało zdecydowanie i determinację prezydenta w celu pokonania i obalenia komunizmu: „Zachód nie zaledwie powstrzyma komunizm. Zachód zwycięży komunizm. Zostanie on odrzucony jako dziwaczny rozdział w historii ludzkości, rozdział, którego ostatnie strony są właśnie pisane”⁷. Ronald Reagan 8 czerwca 1982 roku w przemówieniu w Westminsterze do Brytyjczyków przepowiedział: „Marsz wolności sprawi, że marksizm-leninizm znajdzie się na śmietniku historii, tam gdzie spoczywają inne totalitarne ideologie, które duszą wolność i zamykają usta obywatelom”⁸. Prezydent Reagan nalegał na „krucjatę wolności”, czyli dążenie do obalenia komunizmu. Dążąc do osłabienia Związku Sowieckiego, Ronald Reagan postrzegał siebie jako narzędzie w ręku Boga, wypełniając wolę Wszechmogącego zgodnie z tym co nazywał Boskim Planem. Prezydent rozwinął cały swój arsenał retoryki, odważnie przyznając, że zamierza zmienić bieg historii⁹. Credo prezydentury Regana „pokój przez siłę” stanowiło odrzucenie dotychczasowej polityki détente uprawianej przez jego poprzedników, odrzucał Jałtę i doktrynę odrzucania wpływów, polegającą na zamknięciu strefy wpływów imperium sowieckiego w istniejących granicach¹⁰.

Prezydent od lat przewidywał upadek Związku Sowieckiego, a sami Sowieci zauważyli, że: „prezydent Reagan ze szczególnością

⁶ Zob. J. Kwieciński, *Ronald Reagan – szermierz wolności*, w: „Nowe Państwo”, nr 2 (60), (2011), s. 37 oraz http://www.pafere.org/artykuly,n1327,ronald_reagan_szermierz_wolnosci.html, [odczyt: 14 sierpnia 2014].

⁷ J. Kwieciński, *Ronald Reagan...*, w: dz. cyt., s. 37 oraz http://www.pafere.org/artykuly,n1327,ronald_reagan_szermierz_wolnosci.html, [odczyt: 23 sierpnia 2014].

⁸ Tamże, s. 37. Por. J. Kwieciński, *Zmienił świat*, w: „Gazeta Polska”, 15 lutego (2012), s. 17.

⁹ Zob. P. Kengor, *Ronald Regan i obalenie komunizmu, Zbliżenie na Polskę*, Warszawa 2007, s. 168.

¹⁰ Tamże, s. 60.

gorliwością przywołuje religię dla wsparcia swojej antyradzieckiej polityki¹¹. Ronald Reagan jako odważny obserwator życia politycznego i stosunków międzynarodowych wcześniej doszedł do przekonania, że istotą komunizmu nie jest ekonomia, ale ateizm¹². Wierzył, że Bóg wybrał Amerykę¹³ – „jako miasto na wzgórzu”, by wystąpiła przeciwko sowieckiemu komunistycznemu imperium – „Imperium Zła”, jak nazwał je w swoim przemówieniu¹⁴ – to Ameryka miała pokonać to imperium i zwyciężyć. Wierzył, że Bóg jemu jako przywódcy Stanów Zjednoczonych i jego narodowi jako „jego drużynie” powierzył to zadanie, że to rodzaj misji, jaką prezydent Ronald Reagan ma do spełnienia. Był to religijny wymiar zimnowojennego ataku Ronalda Regana na Związek Sowiecki. I to najbardziej rozwścieczyło ateistyczny rząd sowiecki, który już od dawna toczył otwartą „wojnę z religią”¹⁵. Ronald Reagan zauważył, że religia jest piętą achillesową Związku Sowieckiego¹⁶. Ronald Reagan pamiętając z Hollywood swoje przykre doświadczenia z ludźmi związanymi z komunizmem wiedział, jak istotną kwestią jest wolność religijna, którą zwalczali komuniści. Obrona wolności religijnej stała się założeniem politycznym i przewodnim jego walki z komunizmem i wykorzystywanej do tego celu antykomunistycznej retoryki¹⁷. Przekonania religijne Ronal-

¹¹ P. Kengor, *Ronald Regan, Duchowa...*, dz. cyt., s. 12.

¹² W Związku Sowieckim „walka z religią stała się jednym z priorytetów systemu”. Zob. P. Jaroszyński, *Człowiek i nauka*, Lublin 2008, s. 265.

¹³ Ronald Reagan często przywoływał słowa papieża Piusa XII, które powiedział: „Bóg powierzył w ręce Ameryki los chorego rodzaju ludzkiego”. Zob. L. Adamski, *Prezydent, który stał po stronie Boga*, <http://www.fronda.pl/a/prezydent-ktory-stal-po-stronie-boga,10908.html> [odczyt: 26 sierpnia 2014].

¹⁴ Przemówienie wygłoszone 8 marca 1983 r. w Orlando: „Totalitaryzm łamie wszystkie zasady moralne, aby przybliżyć swój cel, światową rewolucję, dominację nad każdą jednostką ludzką [...] stanowi źródło zła we współczesnym świecie”.

¹⁵ P. Kengor, *Ronald Regan i obalenie komunizmu...*, dz. cyt., s. 12-13.

¹⁶ Takie przeczcucie zrodziło się u prezydenta Reagana w związku z wizytą Jana Pawła II w Polsce w 1979 roku. Zob. R. Reeves, *President Reagan: The Triumph of Imagination*, New York 2005, w: J. O’Sullivan, *Prezydent, Papież, Premier, Oni zmieniły świat*, przełożył: P. Amsterdamski, Warszawa 2007, s. 173.

¹⁷ Zob. L. Adamski, *Prezydent, który stał...*, <http://www.fronda.pl/a/prezydent-ktory-stal-po-stronie-boga,10908.html> [odczyt: 26 sierpnia 2014].

da Reagana, że człowiek został stworzony na obraz i podobieństwo Boga i jest wolny, pozwoliły bronić wolności ludzi, żyjących w zniewoleniu i pod władzą „Imperium Zła”. Ronald Reagan nienawidził komunizmu dlatego, że był on ideologią ateistyczną, która wyeliminowała wolność wyznania i głosiła błędną koncepcję człowieka.

Krucjata wolności

Głównym celem prezydenta Ronalda Reagana było zwyciężenie komunizmu i przywrócenie wolności krajom opanowanym przez tę ideologię zła. Bezkompromisowo nazwał zło po imieniu i temu złu – komunizmowi propagowanemu przez Związek Sowiecki – wypowiedział wojnę. Była to wojna psychologiczna z komunizmem w wielu krajach świata, wszędzie tam, gdzie komunizm wdarł się siłą i zagrażał wolności (Grenada, Afganistan – rząd amerykański organizował pomoc dla lokalnej opozycji, pomoc dla Solidarności w Polsce). W czasach niespokojnego świata, zagrożonego wybuchem nuklearnej wojny światowej prezydent Ronald Reagan wygrał zimną wojnę - bez jednego wystrzału. Prezydent Reagan był pomysłodawcą wielu inicjatyw, które miały pomóc w zdecydowanym obaleniu komunizmu. Jedną z ważniejszych była SDI (Inicjatywa Obrony Strategicznej)¹⁸, tak bardzo krytykowana przez liberałów, ale Związek Sowiecki wpadł w wielką panikę po ogłoszeniu przez prezydenta Reagana tej strategicznej dyrektywy¹⁹.

¹⁸ Strategic Defense Initiative, „wizja systemu obrony przeciwrakietowej umieszczonego w przestrzeni kosmicznej”. P. Kengor, *Ronald Regan i obalenie komunizmu...*, dz. cyt., s. 198.

Liberalni demokraci w Ameryce nadali inicjatywie prezydenta złośliwą nazwę „gwiazdne wojny”, a rozpropagował ją senator Ted Kennedy krytykując SDI jako „błędną taktykę strachu przed czerwonymi i nierozważne pomysły wojen gwiazdnych”.

P. Kengor, *Ronald Regan i obalenie komunizmu...*, dz. cyt., s. 203-209. Por. P. Schweizer, *Wojna...*, dz. cyt., s. 268.

¹⁹ Zob. G. Strzemecki, *Chodźcie posłuchać belkotu*, w: „Fronda”, nr 53, (2009), s. 35, <http://pismofronda.pl/wp-content/uploads/Fronda53.pdf> [odeczyt: 5 sierpnia 2014].

Ronald Reagan przywrócił Ameryce nadzieję, której Amerykanie, nie czuli już od dawna. Przywrócił im nadzieję na silną Amerykę i lepszy świat, tej nadziei od lat nie potrafili im zapewnić amerykańscy prezydenci²⁰. Miał jasną wizję i wiarę w przyszłość Ameryki, wierzył w silną gospodarkę, opartą na systemie wolnorynkowym, odbudował upadającą gospodarkę swojego kraju: ograniczając tempo wzrostu wydatków rządowych, wprowadził stabilny, ostrożnie zarządzany wzrost podaży pieniądza, obniżył podatki oraz inflację do minimalnego poziomu. Doprowadził konsekwentnie do dysponowania siłą wojskową zapewniającą pokój światowy i narodowe bezpieczeństwo²¹. Doprowadził do duchowego odrodzenia Ameryki, przywrócił „Ameryce ducha z Bożą pomocą”, a hasłem jego kampanii prezydenckiej stały się słowa: „I tak dopomóż nam Bóg, przywrócimy Ameryce wielkość”²². W swoich działaniach politycznych prezydent Reagan nie czynił nic dla pokłasku. Zapytał kiedyś Reagana bliski przyjaciel jego żony, Nancy: „Dlaczego chcesz być prezydentem? Regan bez wahania odrzekł: „ By zakończyć zimną wojnę. Musi być jakiś sposób, a czas nadszedł”²³. Nie musiał być prezydentem, „[...] chciał zrobić to, co miał do zrobienia”²⁴. Nie czuł „[...] potrzeby aplauzu, bo miał go już dość w Hollywood”²⁵.

Prezydent Ronald Reagan był bardzo zaabsorbowany Polską. Uważał, że Polska to filar komunistycznego imperium, które może skutecznie zapoczątkować efekt domina upadku komunizmu w Europie Wschodniej²⁶. Polacy w oczach Ronalda Reagana „byli tra-

²⁰ P. Kengor, *Ronald Regan i obalenie komunizmu...*, dz. cyt., s. 74.

²¹ Tamże, s. 87.

²² Tamże, s. 75-90.

²³ Thomas C. Reed, *At the Abyss: An Insider's History of the Cold War*, New York 2005, s. 234-235, w: P. Kengor, *Ronald Regan i obalenie komunizmu...*, dz. cyt., s. 87.

²⁴ Earl Dunckel w świadectwie ustnym, 27 kwietnia 1982. RRL, „Oral History Testimony” (OHT), volume, box 7, s.19, w: P. Kengor, *Ronald Regan i obalenie komunizmu...*, dz. cyt., s. 88.

²⁵ George F. Will, *The best do not linger*, “Washington Post”, 20 sierpnia 1995, w: P. Kengor, *Ronald Regan i obalenie komunizmu...*, dz. cyt., s. 88.

²⁶ Tamże, s. 107.

gicznymi ofiarami dwóch systemów totalitarnych, którymi na równi pogardzał – nazizmu i bolszewizmu”²⁷. Był też ogromnym sojusznikiem Solidarności²⁸ przez jej antykomunizm oraz to, że był to związek zawodowy, a on kiedyś był przewodniczącym SAG (Stowarzyszenie Aktorów Filmowych / Gildia Aktorów Amerykańskich)²⁹. Prezydent wspierał osobiście sekretną pomoc finansową, informacyjną i logistyczną dla Solidarności³⁰.

Ogromne wrażenie wywarła na Ronaldzie Reaganiu 9-dniowa pielgrzymka papieża Jana Pawła II do Polski w czerwcu 1979 roku. Ronald Reagan „wówczas zdał sobie sprawę, że Polska może być tym krajem, który doprowadzi do rozłamu w sowieckim imperium”³¹. Został też zainspirowany potencjałem, jaki stanowił Ojciec Święty i wyraźnym Jego poparciem, że sam ma od odegrania znacząca rolę – zyskał możliwość urzeczywistnienia swoich marzeń obalenia komunizmu i Związku Sowieckiego³².

²⁷ Tamże.

²⁸ 30 stycznia 1982 roku prezydent Reagan proklamował Dniem Solidarności z Polską, jako wyraz wsparcia USA dla Polaków podczas trwania stanu wojennego. *Solidarity Day - 30 January 1982 President Ronald Reagan's Proclamation*, <http://poland.usembassy.gov/solidarity.html> [odczyt: 20 lipca 2014].

²⁹ P. Kengor, *Ronald Regan i obalenie komunizmu...*, dz. cyt., s. 112.

³⁰ K. Darewicz, *Wielki przyjaciel Polski i Polaków*, w: „Rzeczpospolita”, nr 132 (6815), 7 czerwca 2004, s. A3. Por. E. L. Rowny, *Dzienniki Reagana*, opracowanie i tłumaczenie: D. Dastych, w: „Wprost”, 25 listopada 2007, s. 79-80. Por. P. Kengor, *Ronald Reagan i obalenie komunizmu...*, dz. cyt., s. 152.

³¹ P. Kengor, *Ronald Regan i obalenie komunizmu...*, dz. cyt., s. 107.

³² Tamże, s. 108. Por. S. Janecki, *Uderzenie w Sowietkie Imperium*, w: „W Sieci”, 14-21 kwietnia 2014, s. 64-66. Regan bardzo przywiązywał wagę do opinii papieża Jana Pawła II dotyczącej Solidarności oraz na temat sankcji, jakie zamierzał wprowadzić wobec władz komunistycznych rządzących w Polsce oraz cenil Ojca Świętego jako wielki autorytet moralny i duchowy. A z kolei Watykan otrzymywał tajne informacje od Stanów Zjednoczonych odnośnie spraw wojskowych bloku wschodniego. To za prezydentury Ronald Reagana USA nawiązały oficjalne stosunki dyplomatyczne z Watykanem 10 stycznia 1984 r., które od roku 1867 były zakazane ustawą w Stanach Zjednoczonych. Tamże, s. 65. Por. J. Pilarek, art.: *Razem przeciwko czerwonej gwiazdzie*, w: „Gazeta Polska Codziennie”, 25 kwietnia 2014, s. 10.

Gdy w Polsce generał Wojciech Jaruzelski i jego junta ogłosiła stan wojenny 13 grudnia 1981 roku prezydent Ronald Reagan stanowczo potępił ten akt przemocy wobec narodu polskiego. 23 grudnia 1981 roku, w geście solidarności i zjednoczenia z narodem polskim prezydent zapalił świecę w oknie Białego Domu, prosząc jednocześnie w przemówieniu do Amerykanów o uczynienie tego samego oraz o modlitwę jako świadectwo poparcia dla sprawy w Polsce³³. Prezydent Reagan powiedział używając niezawodnej broni – retoryki do dziennikarzy: „jeśli można wskazać przykład moralnego bankructwa komunizmu, to jest to stan wojenny” „prześladując Solidarność... [rząd] wypowiedział wojnę własnemu narodowi” – powtarzał to wielokrotnie w następnych dniach³⁴. Prezydent był zaniepokojony sytuacją w Polsce i bardzo zaangażował się w sprawy polskie. Tajne materiały dla CIA przekazywał wcześniej, drogą potajmną, pułkownik Ryszard Kukliński, który był łącznikiem między Warszawą a Moskwą i uczestniczył w przygotowaniach Układu Warszawskiego do „gorącej wojny z zachodem”. Armia sowiecka nie wkroczyła nigdy do Polski, co oszczędziło Ronaldowi Reaganowi konieczności podejmowania decyzji i nie powtórzyły się Węgry 1956 i Czechosłowacja 1968³⁵. 29 grudnia 1981 roku, prezydent Reagan ogłosił sankcje gospodarcze wobec Polski i Związku Sowieckiego „celem osłabienia sowieckiej gospodarki socjalistycznej i odepchnięcia komunizmu”. To było „mówienie za tych”, których niszczone i którzy byli bezbronni³⁶.

Strategia Ronalda Reagana skierowana na przyspieszenie upadku Związku Sowieckiego opierała się na pięciu filarach: „ekonomicznym, politycznym, militarnym, ideologicznym i moralnym”³⁷. Według amerykańskiego historyka, profesora historii Rosji na Harvardzie, Richarda

³³ P. Kengor, *Ronald Regan i obalenie komunizmu...*, dz. cyt., s. 120-125.

³⁴ Tamże, s. 120.

³⁵ Tamże, s. 113-118.

³⁶ Tamże, s. 129.

³⁷ N. A. Bailey, *The Strategic Plan That Won the Cold War: National Security Decision Directive 75*, The Potomac Foundation, Mc Lean 1999, s. II w: P. Kengor, *Ronald Regan i obalenie komunizmu...*, dz. cyt., s. 138.

Pipesa: prezydent doskonale potrafił uchwycić „słabości sowieckiego reżimu”, wykazywał „wielką przenikliwość i instynktowną umiejętność oceniania”, jaka cechowała prawdziwego męża stanu. Kierował się silnym poczuciem moralności i doskonałym zrozumieniem tego, co to znaczy żyć w tyranii³⁸. Ronald Reagan „instynktownie wiedział, co się liczy, a co nie jest dobre, a co złe dla jego kraju. Tej cechy nie można się nauczyć, trzeba z nią się urodzić”³⁹. Prezydent Ronald Reagan osiągnął tak znacząco wiele, bo posiadał rzadką cechę: „moralnej wyobraźni (obok moralnej jednoznaczności i moralno-politycznej odwagi), tzn. potrafił wyobrazić sobie świat inny niż zastał” i w tej wyobraźni widział świat wolny od komunizmu. Prezydent Reagan powołał do istnienia w Białym Domu tzw. Team B, pod przewodnictwem profesora Richarda Pipesa. Ta Rada Bezpieczeństwa Narodowego-bis zajmowała się tylko Sowietami. Wprowadzone przez prezydenta Reagana tajne dyrektywy NSDD⁴⁰, nosiły wręcz tytuły – “Wojna ekonomiczna z ZSRS”⁴¹. Wojna wytoczona przez prezydenta Reagana wykraczała daleko poza wyścig zbrojeń. Sowietci nagle zaczęli „wszędzie napotykać trudności” i z czasem musieli skapitulować⁴².

Spotkanie 7 czerwca 1992 roku z papieżem Janem Pawłem II po roku od zamachu na obydwóch było spotkaniem dwóch mężów stanu⁴³. Prezydent Ronald Reagan powiedział wtedy: „siły zła stanęły na

³⁸ P. Kengor, *Ronald Regan i obalenie komunizmu...*, dz. cyt., s. 139.

³⁹ Tamże.

⁴⁰ NSDD - *National Security Decision Directives Reagan Administration* (Dyrektywy Bezpieczeństwa Narodowego), <http://fas.org/irp/offdocs/nsdd/> [odczyt: 14 sierpnia 2014].

⁴¹ ZSRS – Związek Socjalistycznych Republik Sowieckich.

US Relations with the USSR 17 January 1983, <http://fas.org/irp/offdocs/nsdd/nsdd-75.pdf> [odczyt: 14 sierpnia 2014].

⁴² J. Kwieciński, *Ronald Reagan...*, w: dz. cyt., s. 41 oraz http://www.pafere.org/artykuly,n1327,ronald_reagan_szermierz_wolnosc.html [odczyt: 14 sierpnia 2014]. Por. John Patrick Diggins, *How Reagan Beat the Neocons*, w: “New York Times”, 11 June 2014, <http://www.nytimes.com/2004/06/11/opinion/how-reagan-beat-the-neocons.html> [odczyt: 14 sierpnia 2014].

⁴³ Cz. Ryszka, *Jan Paweł II i Reagan w Gdańsku*, w: „Niedziela”, nr 31, 29 sierpnia 2012, s. 28.

naszej drodze, ale opatrność pokrzyżowała im plany”. „Protestanta i katolika łączyła jedność duchowa i spojrzenie na sowieckie imperium”. „Wspólnie zarysowali jedną wizję końca zimnej wojny”. Prezydent powiedział też: „W Polsce leży nadzieja. Pracując razem, możemy ją ocalić” – obaj byli przekonani, że „wolna, niepodległa Polska stanie się sztyletem wbitym w serce sowieckiego imperium. ... Polskę należy wyrwać z sowieckiej orbity”⁴⁴. Od tego spotkania łączyła psychologiczna i emocjonalna więź papieża Jana Pawła II z prezydentem Ronaldem Reaganem⁴⁵.

Zwolennicy i przeciwnicy prezydentury

Prezydentura Ronalda Reagana miała wielu przeciwników i zwolenników. Ronald Reagan był „całkowicie obojętny” wobec osądów wydawanych przez liberalną krytykę „New York Timesa” czy „Washington Post”. Prezydent był przez nich krytykowany i wyśmiewany. Znamienne były słowa komentatora „New York Timesa”: „stwierzenia Reagana są prostackie, uproszczone, oburzające, bezwstydne, prymitywne. Tak, to jest odpowiednie słowo, prymitywne”⁴⁶. Argumenty przeciwników były często ideologiczne i nie stanowiły merytorycznej krytyki politycznych działań prezydenta Reagana. Krytykowano przemówienia prezydenta, nazywając je „pobożnymi życzeniami na granicy majaczeń”⁴⁷. Wystąpienia prezydenta Reagana wywoływały furję u Sowieców, ale także tzw. elit politycznych Zachodu. Wśród licznych krytyków prezydenta Reagana znaleźli się także członkowie jego rządu⁴⁸.

⁴⁴ P. Kengor, *Ronald Regan i obalenie komunizmu...*, dz. cyt., s. 158.

⁴⁵ J. Pilarek, *Razem przeciwko...*, dz. cyt., s. 10.

⁴⁶ J. Kwieciński, *Ronald Reagan...*, w: dz. cyt., s. 37 oraz <http://www.reagan.org.pl/artukul/ronald-reagan-szermierz-wolnosci> [odczyt: 20 sierpnia 2014].

⁴⁷ J. Kwieciński, *Ronald Reagan...*, w: dz. cyt., s. 37 oraz http://www.pafere.org/artykuly,n1327,ronald_reagan__szermierz_wolnosci.html [odczyt: 20 sierpnia 2014].

⁴⁸ Zob. P. Schweizer, *Wojna...*, dz. cyt., s. 252-254.

W takich warunkach przyszło walczyć prezydentowi Reaganowi, często samotnie. Prezydent Reagan sam dokonywał trafnych posunięć politycznych oraz dyplomatycznych w walce o uwolnienie świata z reżimu totalitaryzmu komunistycznego⁴⁹. To Hollywood uformowało w jego charakterze tę tarczę, tę teflonową powłokę⁵⁰. „Teflonowy prezydent”⁵¹ – tak nazywano prezydenta Reagana, ponieważ nie przylegało doń nic niewłaściwego dokładnie tak, jak nic nie przywiera do teflonowej patelni. Tylko ktoś kogo cechowała tak ogromna wiara w Boga, ale też wiara w siebie, mógł z całym przekonaniem zapowiedzieć, że wygra zimną wojnę i tak też uczynił⁵².

Oponenci polityki prezydenta Reagana w większości byli liberalnymi demokratami, zwolennikami ideologii komunistycznej (ruchy pacyfistyczne, które często były inicjowane i finansowane przez Kreml) oraz komunistycznymi działaczami w krajach wpływów sowieckich. Lewicowi „liberałowie”, reprezentujący Partię Demokratyczną swój dawny liberalizm konserwatywny zastąpili agresywną polityczną poprawnością. To właśnie lewica zarzucała Reaganowi „prostactwo drugorzędnej aktorzy”. Niektórzy z nich przez lata przyzwyczaili się do tego, że Związek Sowiecki istnieje i ma swoje wpływy w świecie i nie wyobrażali sobie jego upadku oraz situa-

⁴⁹ J. Kwieciński, *Ronald Reagan...*, w: dz. cyt., s. 37 oraz http://www.pafere.org/artykuly,n1327,ronald_reagan__szermierz_wolnosc.html [odczyt: 20 sierpnia 2014].

Zob. G. Strzemecki, *Chodźcie posłuchać belkotu*, w: „Fronda”, nr 53, (2009), s. 30, <http://pismofronda.pl/wp-content/uploads/Fronda53.pdf> [odczyt: 2 sierpnia 2014].

⁵⁰ P. Kengor, *Ronald Regan i obalenie komunizmu...*, dz. cyt., s. 88.

⁵¹ Zasiadająca w Kongresie Patricia Schroeder nazwała go *teflonowym prezydentem* (do teflonu nic nie przywiera). „I was cooking breakfast this morning for my kids, and I thought, “He’s (Ronald Reagan) just like a Teflon frying pan: Nothing sticks to him”.

Tłumaczenie: Robiłam śniadanie dla dzieci i pomyślałam: On (Ronald Reagan) jest jak patelnia z teflonu: nic się do niego nie przykleja.

Patricia Scott Schroeder (ur. 1940), członek Kongresu USA w latach 1973-1997.

http://www.supernat.pl/abecadlo_zarzadzania/hasla/teflon.html [odczyt: 23 sierpnia 2014], http://www.szkolnictwo.pl/szukaj,Ronald_Reagan [odczyt: 23 sierpnia 2014].

⁵² Zob. P. Kengor, *Ronald Regan i obalenie komunizmu...*, dz. cyt., s. 25.

cji, że Stany Zjednoczone mogą prześcignąć w zbrojeniach Związek Sowiecki⁵³. A prezydent Ronald Reagan od początku swojej prezydentury wierzył optymistycznie i przepowiedział upadek Związku Sowieckiego.

Po śmierci Ronalda Reagana i upublicznieniu wielu dokumentów, osobistych zapisków prezydenta dowiadujemy się o nieprzeciętności tej prezydentury w przypadającym tak trudnym okresie – zimnej wojny.

Złośliwe wypowiedzi lewicy odnośnie prezydenta Ronalda Reagana wynikały z faktu, że Reagan był zaciekłym wrogiem lewicowości i komunizmu. Już od czasów młodości Reagan dobrze poznał lewicę jako działacz ruchów antykomunistycznych a później jako polityk – gubernator Kalifornii. To Kalifornia stała się areną kontrkulturowego „przewrotu” i hipisowskiej rewolucji. I Ronald Reagan widział z bliska i świetnie poznał, na czym polegała ta ideologiczna rewolucja kulturowa, zwana postępową. Jego przeciwnikom, liberalno-lewicowym mędrcom Ameryki nie podobało się to, że prezydent Reagan w Amerykanach na nowo zaszczepił konserwatyzm, wzmocnił u nich patriotyzm i odbudował poczucie dumy narodowej, które zostało zachwiane za prezydentury Jimmy Cartera. Wbrew swoim przeciwnikom Ronald Reagan wiedział, że aby odrodzić Amerykę gospodarczo i zakończyć zimną wojnę musi dokonać odrodzenia Amerykanów jako narodu w duchu religijnym i konserwatywnym. Dlatego wbrew liberałom i lewakom wprowadził swoją „ideologię”, jak była przez nich nazywana odnowa społeczna Amerykanów, a przez to później walkę z sowieckim komunizmem i ostatecznie pokonanie „Imperium Zła”. Ten przywódca Stanów Zjednoczonych, człowiek religijny i kierujący się zasadami Dekalogu potrafił zainspirować społeczeństwo amerykańskie do głębokiej przemiany moralnej, a później dzięki tej odnowie do odnowy ekonomicznej Stanów Zjednoczonych. Demokraci krytykowali politykę Ronalda Reagana, ponieważ dzia-

⁵³ Zob. T. Pompowski, *Reżimy osadzone na bagnietach nie zapuszczają korzeni*, w: „Nowe Państwo”, nr 10, (2009), s. 72-74.

łał na drodze legislacyjnej i przeciwstawiał się propagowanym przez nich absurdom. Ronald Reagan był obrońcą życia nienarodzonych⁵⁴, w 1983 roku wystąpił przeciwko legalności aborcji w Stanach Zjednoczonych⁵⁵, przez co także naraził się liberalnym politykom.

Jednym z przeciwników polityki prowadzonej przez prezydenta Ronalda Reagana był senator partii demokratycznej Edward Kennedy. W swoich licznych wystąpieniach ostro krytykował działania Reagana na rzecz uwolnienia świata z „objęć komunizmu”, a inicjatywę SDI uznał za działanie szkodliwe dla Stanów Zjednoczonych⁵⁶. Edward Kennedy próbował straszyć wojną jądrową, jaką może wywołać program „gwiazdnych wojen” Reagana.

Jednak po jakimś czasie senator Edward Kennedy zweryfikował swoje stanowisko wobec prezydentury Ronalda Reagana, uważając go za kompetentnego prezydenta, który umiał słuchać⁵⁷.

⁵⁴ Prezydent Ronald Reagan w roku 1983 opublikował esej „*Aborcja a sumienie narodu*”, w dziesiątą rocznicę zalegalizowania aborcji w USA, <http://www.reagan.org.pl/artukul/aborcja-a-sumienie-narodu> [odczyt: 1 września 2014].

⁵⁵ Zaznaczając, że prawo to „nie zostało ani przegłosowane przez naród, ani też nie uchwalili go nasi prawodawcy”. Prezydent Reagan dodał, że to „brutalny akt władzy sędowniczej” narzucił ową regulację całemu krajowi. Ł. Adamski, *Nienarodzone dzieci w USA potrzebują Ronalda Reagana*, <http://www.frona.pl/a/adamski-nienarodzone-dzieci-w-usa-potrzebujaja-ronalda-reagana,10450.html> [odczyt 25 lipca 2014]. Jako były prezydent Ronald Reagan z żoną Nancy przebywał z wizytą w Polsce 14 września 1990 roku, między innymi w Gdańsku, gdzie działacze na rzecz obrony życia podziękowali Reaganowi za jego obronę nienarodzonych dzieci. Zob. L. Pastusiak, *Prezydenci amerykańscy wobec spraw polskich*, bez daty wydania, Warszawa, Łódź, s. 263.

⁵⁶ W listach KGB na temat senatora Edwarda Kennedy’ego można przeczytać, że poufnymi kanałami przekazał on wiadomość do sekretarza KPZR Andropowa na temat negatywnej polityki Reagana względem Związku Radzieckiego i wyraził swoje zaniepokojenie względem obecnego stanu stosunków amerykańsko-radzieckich. Istnieje możliwość ich polepszenia poprzez między innymi wywiad telewizyjny Andropowa do narodu amerykańskiego celem ocieplenia tychże stosunków. Zaznaczył także, że należy: „przeciwstawić się militarystycznej polityce Reagana oraz jego kampanii, psychologicznie obciążającej naród amerykański”. P. Kengor, *Ronald Regan i obalenie komunizmu...*, dz. cyt., s. 347-350.

⁵⁷ „Trzeba przyznać, że ten facet naprawdę wiedział, dokąd zmierza. Wiedział też, jak zwracać się do ludzi. Zajął pozycję i nie dał się zniechęcić. Myślę, że jest to jedna

Przeciwników prezydentury Ronalda Reagana nie brakowało w krajach orbity sowieckiej, między innymi w Polsce. Longin Pastusiak, były działacz PZPR, historyk i politolog w biografii poświęconej Ronaldowi Reaganowi napisał o Reaganie: doprowadził do kryzysu w stosunkach Wschód-Zachód, w tym do kryzysu w stosunkach polsko-amerykańskich, do wyścigu zbrojeń i do wzmożonego interwencjonizmu Stanów Zjednoczonych za granicą, do groźnych dla świata napięć. Według Longina Pastusiaka dopiero w drugiej kadencji jego prezydentury czynniki zewnętrzne i wewnętrzne wpłynęły na działania prezydenta względem bardziej umiarkowanej polityki wobec ZSRS. Prezydent Reagan odpowiedział na inicjatywę Gorbaczowa, opinia publiczna światowa i amerykańska wymusiła na prezydencie Reaganie ograniczenie zbrojeń, a także trudności z deficytem budżetowym i osłabienie konserwatywnej prawicy. Dzięki tym czynnikom wznowił wielopłaszczyznowy dialog ze Związkiem Sowieckim⁵⁸. Longin Pastusiak przedstawił prezydenta Ronalda Reagana jako przeciwnika państw o orientacji lewicowej, oskarżał go o sprzyjanie państwom o dyktaturze reżimowej, jeżeli ich przywódcy sprzyjali Ameryce. Zarzucał prezydentowi Reaganowi agresywne rozszerzenie wpływów amerykańskich w świecie. Wskazuje na ujawnienie nacjonalizmu w polityce zagranicznej Reagana, który rozwijał pod płaszczykiem „nowego patriotyzmu”. W ocenie Longina Pastusiaka prezydent Reagan poprzez rozwinięcie wyścigu zbrojeń doprowadził do stagnacji w rokowaniach rozbrojeniowych, zideologizował politykę zagraniczną, wykorzystywał wzrost ekonomiczny USA do zrealizowania swoich celów politycznych, podważał zasięg terytorialny i ustroje polityczne w Europie Wschodniej, lansował nowe doktryny polityczne i militarne umożliwiające wygranie przewlekłej wojny nu-

z wielkich lekcji Reagana. Ma jakąś filozofię i walczy o nią. Jest w tym konsekwencja i ciągłość, podczas gdy wielu innych przerzuca się raz tu, raz tam. To ważna i pouczająca lekcja dla polityków, a mianowicie, że wzbudza to podziw ludzi.” *Edward Kennedy własnymi słowami*, w: „Rolling Stones” (1987), <http://www.kawamagazyn.pl/edward-kennedy-wlasnymi-slowami-2/> [odczyt: 24 sierpnia 2014].

⁵⁸ L. Pastusiak, *Ronald Reagan. Biografia dokumentacyjna*, Warszawa 1988, s. 7.

klearnej lub ograniczonej wojny nuklearnej poprzez zainstalowanie w Europie Zachodniej rakiet średniego zasięgu Persing II i Cruise⁵⁹. Longin Pastusiak krytykował antykomunizm Ronalda Reagana, potępiał zwiększenie przez prezydenta w budżecie USA środków na wyścig zbrojeń. Uważał, że Ronald Reagan w chwili objęcia przez niego urzędu prezydenta nie posiadał konstruktywnej propozycji w polityce pomiędzy USA a ZSRS, co przyczyniło się zdaniem Longina Pastusiaka do pogłębienia kryzysu pomiędzy tymi mocarstwami⁶⁰. Dalej przytoczył też ataki demokratów na prezydenta Reagana po jego pierwszej kadencji między innymi za brak dialogu z ZSRS, „za niedocenianie zagrożenia dla pokoju”⁶¹.

Kolejnym krytykiem prezydentury Reagana był polski dziennikarz, korespondent PAP w Budapeszcie, Pekinie, Nowym Jorku i Waszyngtonie – Stanisław Głąbiński, który w książce „Reagan i inni” w sposób krytyczny zgodny z retoryką dla dziennikarza czasów komunizmu w PRL przedstawił prezydenturę Ronalda Reagana w świetle antyamerykańskim, napisał, że Reagan jako prezydent nie znał i nie rozumiał realiów współczesnego wówczas świata. Nazwał prezydenta „amerykańskim szowinistą”, tym, który chciał zapewnić za wszelką cenę Ameryce „pozycję supermocarstwa absolutnego”⁶². Politykę zagraniczną prezydenta Reagana – Stanisław Głąbiński – przedstawił jako „zdecydowanie niebezpieczną, niepokojącą świat”⁶³. Według dziennikarza polityka prezydenta Reagana była to „polityka pogoni za nierealnym, potwornie niebezpiecznym celem”, jakim miała być „przewaga strategiczna nad Związkiem Radzieckim”, a polityka gigantycznych zbrojeń Reagana według Stanisława Głąbińskiego „zagrozała pokojowi”⁶⁴. Stanisław Głąbiński skrytykował konserwatyzm Reagana, który według dziennikarza wynikał tylko ze

⁵⁹ Tamże, s. 223-224.

⁶⁰ Tamże, s. 228.

⁶¹ Tamże, s. 235.

⁶² S. Głąbiński, *Reagan i inni*, Warszawa 1986, s. 343.

⁶³ Tamże, s. 343.

⁶⁴ Tamże, s. 180.

„świętego przekonania” Reagana, że Ameryka zajmowała szczególną i niepowtarzalną rolę w ówczesnym świecie oraz miała misję obrony ludzkości przed komunizmem, a Reagan bronił „wartości amerykańskich ideałów i systemu amerykańskiej [...] demokracji”⁶⁵. Według dziennikarza PAP - prezydent Reagan dążył do osiągnięcia przez Stany Zjednoczone pozycji najsilniejszego, mocarstwa mającego dość potęgi, aby „narzucić swoją wolę, zastraszyć, zaszantażować, obronić swoje interesy i na Bliskim Wschodzie, i w Europie, i w Ameryce Łacińskiej, w ogóle wszędzie”⁶⁶. Stanisław Głąbiński w negatywnym świetle przedstawiał również przemówienia prezydenckie, uznając je za demagogiczne, w wystąpieniach dotyczących spraw polskich, nie zdradzając się zresztą ich znajomością prezydent Reagan zdaniem Stanisława Głąbińskiego ujawniał swoje fobie antyradzieckie⁶⁷. W takim tonie negatywnego nastawienia dziennikarza Stanisława Głąbińskiego do prezydenta Reagana i jego poczynań politycznych jest książka wydana w roku 1986. Dziennikarz Stanisław Głąbiński w 1983 roku został wydalony z Waszyngtonu⁶⁸.

Wielu dotychczasowych przeciwników prezydentury Ronalda Reagana zmieniło zdanie i doceniło wkład Ronalda Reagana w zakończeniu zimnej wojny i upadku komunizmu.

Historyk Garry Wills, odwieczny krytyk prezydenta, powiedział o Reaganiu: „Częścią spuścizny Reagana jest to, czego teraz nie widzimy. Nie widzimy muru berlińskiego. Powiedział „zburzcie mur”, i tak się stało. Nie widzimy żelaznej kurtyny. Co więcej, nie widzimy Związku Sowieckiego. Nazwał go imperium zła – i nagle z dnia na dzień państwo zniknęło... To prawda, że Reagan nie osiągnął tego wszystkiego jednym dekretem. Ale fakt, że rozpad zaczął się za jego prezydentury, to coś więcej niż przypadek”⁶⁹.

⁶⁵ Tamże, s. 180.

⁶⁶ Tamże, s. 180.

⁶⁷ Tamże, s. 160.

⁶⁸ Tamże, s. 5.

⁶⁹ Reagan i Hubler, *Where's the Rest of Me?*, s. 21; Ron Reagan, *My Father's Memories*, s. 111, w: P. Kengor, *Ronald Regan i obalenie komunizmu...*, dz. cyt., s. 15.

Henry Kissinger, który nie należał do entuzjastów polityki Reagana, jednak wypowiedział się o nim w następujący sposób: „Ronald Reagan był pierwszym prezydentem, który przeszedł do ofensywy [przeciw ZSRS]. Jego prezydentura przesądziła o wszystkim. To, co osiągnął Reagan, było najwspanialszym sukcesem polityczno-dyplomatycznym w nowożytnych dziejach”⁷⁰.

Oponenci prezydenta Reagana próbowali zniwelować znaczenie osoby prezydenta Reagana i jego znaczącej roli w upadku żelaznej kurtyny. Próbowano zakończenie zimnej wojny przypisywać wyłącznie zasługom Michaiłowi Gorbaczowowi i jego pierestrojce, żeby skutecznie umniejszyć zasługi prezydenta Ronalda Reagana i Ojca świętego Jana Pawła II.

A w 20 rocznicę upadku muru berlińskiego wspomniano jako bohatera tegoż upadku właśnie Michaiła Gorbaczowa, znacząco przemilczając osobę prezydenta Ronalda Reagana⁷¹.

Zwolennicy polityki prezydenta Reagana uznają jego wkład w rozmontowanie rozpadu Związku Sowieckiego, upadek muru berlińskiego i komunizmu w Europie Wschodniej. Wśród licznych zwolenników jego prezydentury należą: Dick Cheney, George Bush se-

⁷⁰ Zob. J. Kwieciński, *Ronald Reagan...*, w: dz. cyt., s. 37 oraz <http://www.reagan.org.pl/artukul/ronald-reagan-szermierz-wolnosci> [odczyt: 2 sierpnia 2014].

⁷¹ Zob. R. Fąfara, *A Polish Pope and an American President (Polski papież i amerykański prezydent)*. Wykład wygłoszony podczas – XIII Międzynarodowego Sympozjum pt.: „JAN PAWEŁ II WOBEC TOTALITARYZMÓW” z cyklu «Przyszłość cywilizacji Zachodu» zorganizowanego przez Katedrę Filozofii Kultury KUL oraz Wyższą Szkołę Kultury Społecznej i Medialnej w Toruniu, Fundację „Lubelska Szkoła Filozofii Chrześcijańskiej”, Gilson Society (USA) i Adler-Aquinas Institute (USA); 12 maja 2014 r., Katolicki Uniwersytet Lubelski Jana Pawła II, <http://www.gilsonsociety.pl/cultura-occidentalis/przysz%C5%82o%C5%9B%C4%87-cywilizacji-zachodu-the-future-of-western-civilization/hr-13-jan-pawe%C5%82-ii-wobec-totalitaryzm%C3%B3w/> [odczyt: 26 sierpnia 2014]. Por. G. Strzemecki, *Chodźcie posłuchać...*, dz. cyt., s. 30, 53, <http://pismofronda.pl/wp-content/uploads/Fronda53.pdf> [odczyt: 24 lipca 2014]. Znamienne jest, że kandydat Partii Demokratycznej na prezydenta USA – Barack Obama przemawiając pod bramą Brandenburską i wspominając upadek muru berlińskiego ani słowem nie wspominał o prezydencie Ronaldzie Reaganie. G. Strzemecki, *Chodźcie posłuchać...*, dz. cyt., s. 29 <http://pismofronda.pl/wp-content/uploads/Fronda53.pdf> [odczyt: 25 sierpnia 2014].

nior, Georg Bush junior, Brian Mulroney, Margaret Thatcher, Helmut Kohl, Michaił Gorbaczow i Tony Blair, Lech Wałęsa i wielu innych znanych polityków.

Dick Cheney, wiceprezydent USA, w przemówieniu wygłoszonym na pogrzebie prezydenta Ronalda Reagana w dniu 10 czerwca 2004 roku powiedział, że przez dziesięciolecia prowadzono zimną wojnę i nikt z Amerykanów nie wierzył, że może ona się zakończyć. To prezydent Reagan wierzył w to, że wojna może się zakończyć. I całą swoją prezydenturę (obie jej kadencje) poświęcił właśnie temu zadaniu : pokonania „Imperium Zła” i przyniesienia światu pokoju i wolności. Zimna wojna została zakończona między innymi dzięki wytrwałości i odwadze człowieka, który odpowiedział na kłamstwo-prawdą, a zło zwyciężał dobrem. Ronald Reagan był człowiekiem opatrnościowym, który przyszedł do Białego Domu właśnie wtedy kiedy Ameryka i świat najbardziej go potrzebował⁷². (tłum. IB)

We wspomnieniu o Ronaldzie Reaganie George Welsh Bush podkreślił, że prezydent Ronald Reagan był optymistą, wierząc, że silna gospodarczo i militarnie Ameryka może zbudować siłę światową, która przyniosła światu pokój, a państwom zniewolonym komunizmem – wolność. Jako wielki optymista, działał w obronie wolności, wszędzie tam, gdzie była ona zagrożona. Ronald Reagan wierzył w moc prawdy i jej zwycięstwo w obaleniu kłamstwa, które panowało w państwach reżimu totalitarnego. Kiedy zobaczył, jak wielkim złem jest komunizm, nazwał to zło po imieniu. To Ronald Reagan pierwszy przyłożył młot do znieawidzonego muru, który komunizm postawił w państwach zniewolonych przez jego potęgę. Ronald Reagan wierzył w zwycięstwo i triumf wolnych ludzi zniewolonych systemem totalitarnym jakim był komunizm. W czasie swojej prezydentury skutecznie walczył z niesprawiedliwością. Wiedział, że najlepsze dni dla Ameryki i świata są jeszcze przed nim. I tak też się stało. Dzięki jego skutecznym wysiłkom – twardym środkom poli-

⁷² „*A Providential Man*”: Dick Cheney On Ronald Reagan, <http://reagan2020.us/eulogies/cheney.asp> [odczyt: 23 sierpnia 2014].

tyki⁷³ (remilitaryzacja Zachodu i wzmocnione środki ekonomiczne) i współpracy z Ojcem Świętym Janem Pawłem II, przyczynił się do upadku komunizmu i obalenia „żelaznej kurtyny”, przywrócenia wolności w Europie Środkowej. Tych dwóch „olbrzymów” było odpowiedzialnych za obalenie komunizmu. Ronald Reagan był nazwany „Wielkim Komunikatorem”, ale stał się „Wielkim Liberatorem”. Prezydent Reagan stworzył lepszy świat dla wielu milionów ludzi przywracając środkami pokojowymi bez jednego wystrzału pocisku – pokój i wolność Europie Wschodniej – pokonując tymi środkami Rosję sowiecką⁷⁴. (tłum. IB)

Brian Mulroney⁷⁵ podkreślił w swoim wspomnieniu o prezydencie Reaganiu, że prezydent dostrzegł w sowieckim komunizmie zagrożenie, które można skutecznie pokonać. Widział w swojej wizji prezydentury Amerykę, jako „miast na wzgórzu”, które przewodzi całemu światu. Cenną wartością była dla prezydenta Reagana wolność i demokracja, o którą walczył środkami pokojowymi w Europie Wschodniej. Brian Mulroney uznał prezydenta Reagana utalentowanym liderem i historycznym prezydentem, którego prezydentura przyniosła wyzwolenie dla państw opanowanych przez komunizm⁷⁶. (tłum. IB)

Margaret Thatcher⁷⁷ mówiąc o prezydencie Reaganiu powiedziała, że świat stracił wielkiego prezydenta i wielkiego człowieka. W swojej prezydenturze postawił sobie do wykonania trudne historycznie zada-

⁷³ Por. R. Fąfara, *A Polish Pope and...*, <http://www.gilsonsociety.pl/cultura-occidentalis/przysz%C5%82o%C5%9B%C4%87-cywilizacji-zachodu-the-future-of-western-civilization/nr-13-jan-pawe%C5%82-ii-wobec-totalitaryzm%C3%B3w/> [odczyt 26 sierpnia 2014].

⁷⁴ *George W. Bush On Ronald Reagan*, http://reagan2020.us/eulogies/bush_43.asp [odczyt: 1 września 2014].

⁷⁵ Brian Mulroney, 18. premier Kanady z ramienia Partii Konserwatywnej od 17 września 1984 do 25 czerwca 1993.

⁷⁶ *Brian Mulroney On Ronald Reagan*, <http://reagan2020.us/eulogies/mulroney.asp> [odczyt: 1 września 2014].

⁷⁷ Margaret Thatcher, brytyjska polityk należąca do partii konserwatywnej, premier Wielkiej Brytanii w latach 1979–1990.

nia. Przywrócił siłę wolnego świata i uwolnił świat od komunizmu. Trudną politykę okresu „zimnej wojny” realizował z lekkością ducha. Jego polityka i prezydentura przyniosła światu skażonemu ideologią komunizmu powiew świeżości i optymizmu oraz dotarła do samego serca – „Imperium zła”. Reagan w ciągu ośmiu lat prezydentury odnowił Amerykę moralnie, gospodarczo i militarnie. Prorokował upadek komunizmu w Europie Wschodniej, zainspirował Amerykę i jej sojuszników do wiary w misję wolności. W czasach niespokojnego świata zagrożonego wybuchem nuklearnej wojny światowej wygrał zimną wojnę – bez jednego wystrzału. Prezydent Reagan wiedział instynktownie co robić, żeby uwolnić Europę Wschodnią od komunizmu, miał zdecydowane poglądy, które pomogły mu konsekwentnie realizować swoją twardą politykę wobec ZSRS. Ostrzegwał, że Związek Sowiecki miał nienasycone dążenie do potęgi militarnej i ekspansji terytorialnej. Prezydent Ronald Reagan [...] „z dźwignią amerykańskiego patriotyzmu, podniósł świat”⁷⁸. (tłum. IB)

Michaił Gorbaczow, były prezydent Związku Sowieckiego wypowiedział się o prezydencie Reaganiu w słowach uznania chwalać go i uznając za wielkiego prezydenta i męża stanu, odznaczającego się dalekowzrocznością i gotowością do wstrzymania wyścigu zbrojeń i ustanowienia dobrych stosunków pomiędzy Związkiem Sowieckim a Ameryką⁷⁹.

Lech Wałęsa powiedział o prezydencie Ronaldzie Reaganiu: prezydent Reagan rozbijał mur od zachodu. Obalał go wytrwałą siłą idei, jakie reprezentował: świata wolnego od komunizmu oraz wolnego od pojałtańskiego porządku podziału świata. Przywrócił jedność Europie. Ten świat wartości, jaki reprezentował prezydent Reagan pozwolił odzyskać wolność Polsce i dać zwycięstwo „Solidarności. Lech Wałęsa podziękował za wysiłek i konsekwentne działania prezydentowi Re-

⁷⁸ *Margaret Thatcher On Ronald Reagan*, <http://reagan2020.us/eulogies/thatcher.asp> [odczyt: 1 września 2014].

⁷⁹ Zob. Reakcje w kraju i na świecie, *To polityk skuteczny*, w: „Rzeczpospolita”, nr 132, (7 czerwca 2004), s. A3.

ganowi wobec obalenia w Polsce komunizmu oraz pomoc udzieloną „Solidarności”⁸⁰.

Ksiądz prałat Henryk Jankowski, który osobiście bardzo serdecznie podziękował prezydentowi Reaganowi podczas jego pobytu w Gdańsku za zaangażowanie w sprawy Polski, wyraził słowami uznanie dla jego prezydentury: „To była znacząca dla nas prezydentura”⁸¹.

Przewodniczący Solidarności po Lechu Wałęsie – Marian Krzaklewski powiedział o prezydencie Ronaldzie Reaganie: „Reagan był głównym autorem zwycięstwa wolnego świata nad „Imperium Zła”⁸².

Szczególnie wymowna jest treść i waga słów telegramu kondolencyjnego po śmierci prezydenta Ronalda Reagana przesłanego przez Ojca Świętego Jana Pawła II do żony Nancy Reagan: „Wspominam z głęboką wdzięcznością niezawodne zaangażowanie zmarłego prezydenta w służbę swojemu narodowi i sprawę wolności, a także jego mocną wiarę w ludzi i duchowe wartości, które gwarantują solidarną, sprawiedliwą i pokojową przyszłość świata”⁸³. Należy zwrócić uwagę, że Ojciec Święty Jan Pawła II w tym telegramie znacząco podkreślił wagę prezydentury Ronalda Reagana słowami: służba, wolność, solidarność, sprawiedliwość i pokój. To poparcie, również moralne przez Jana Pawła II znaczenia prezydentury Ronalda Reagana dla świata⁸⁴.

President Ronald Reagan: is well served the world?

Summary

The authoress analyzes the political actions of Ronald Reagan, whose political and religious opinions, as well as his intellectual aversion to the ideology of communism led to collapse this ideology in Eastern Europe

⁸⁰ Zob. L. Pastusiak, *Prezydenci amerykańscy...*, dz. cyt., s. 262.

⁸¹ Tamże, s. 263.

⁸² Zob. P. Schweizer, dz. cyt., s. 305.

⁸³ J. Kwieciński, *Ukosem*, w: „Nowe Państwo”, nr 5, (2011), s. 11.

⁸⁴ Tamże, s. 11.

and have helped to overthrow the Iron Curtain and the Soviet Union. Ronald Reagan's presidency shows that Reagan understood it as a mission to defeat and overcome communism. President Reagan against their opponents consistently pursued a tough policy towards the Soviet Union to overcome it without violence and without firing a shot. The authoress points out that the mutual cooperation of President Ronald Reagan and John Paul II and their common experience of communism in Eastern Europe led to the release from the yoke of communism, the fall of the Berlin Wall and to the restoration freedom and dignity to enslaved by totalitarianism nations. The authoress confronts together the views of supporters and opponents of President Ronald Reagan. She noted that after the death of Ronald Reagan, many opponents recognized his greatness and contribution to the fall of communism and the end of the Cold War era.

Key words: Ronald Reagan, Pope John Paul II, "Freedom Crusade", the Cold War, Communism, "Evil Empire", the Soviet Union.